

MEISTRI'

NAL'AMEISTER: Haavalo Ilme.

Haavalo Ilme: nali om elo loomulik kulg

Kuniga nal'ameistri Haavalo Ilme kõnõli, õt kuismuudu tä tüüman nalju korjas. Ja tuu tüü olõ-i sukugi nal'aasi...

Igor Taro

Mia' sis nal'ameistri kõgõ parep nali om?

Seto om nal'ahammast. (Kihistas tä naaru) Seto' tegevä' kõikaig nall'a, midä kikõnõ õnnõ pähä halgahas.

Ku sagõhõhe sa säänest nall'a tiit?

Mul om sääne aamõt kah, õt õga päiv määnegi vahtõnõ juut lõ. Ku väega eräkõrralitsõlt nall'a tege, sis jääs õks miilde. Nali hoit inemist rõõmsana ja nii edesi. Ku nall'a mõista-i tetä, sis om jo väega kehv tuu elo.

Kinkõlt tuud õpnu' olõt?

Imä ja vanauno ja tõõsõ' pere-liikmõ. Kuis sa õks tuud õppi' saat. Kohki külakeskunnah, koh sääntsit jutta kõnõldas ja muido ka'. Vanimä ja vanaesä kõnõli' väega pall'o. Uno oll niisamata sääne miis, kiä huvtavat ütlemisi väega armast.

Kiä om muido su kõgõ suurõba' õppaja'?

Imä Anna Täht oll mul väega hüä killõlõulja. Seto kultuur oll küll vinne valitsusõ aol põlu alla, a mu imä oll nii tulihingelinõ seto, õt kand tuud kultuuri läbi tulõ ja vii. Imä kuts ka sugulaisi kokko, nii naksimi mi unõtutõ Karbi Valliga kuuh laulma.

Minkaga sa sis tegelt kui nall'a ti-i?

Olõ jo puultõist aastakka massuamõtnik, ma korja tõõsõ inemiseõ käest rahha. Inne oll raamadukogoh tüüh, a kultuurivaldkonnah omma' palga' nii väiko', õt kandidiirse Põh'a Massu ja Tollibüroohe.

Ku nall'a olõsi-i', sis inemiseõ ollõsi' kõik sääntse' kur'a' ja torbahunu' näoga. Parhilla' kae nuid inemisi ja panõ täütsä imes, kuismuudu nä ärimaailmah saasi' sääntse kur'ana tüütä'. Sääljuh tu õks nal'akit asju kah. Näütõses tull üts naane proteese panda. Ma sis küüsse, õt kas tä õks tiid ka', õt kohes tä tull. Timä muudku nõud, õt timmä om siiä' saadõt ja proomi' sa selges tetä', õt massuamõitih hambaproteese panda-i.

Kaet õks, kuismuudu saat viil seto asja aia'. Ma olõ tuud jo 35 aastakka tennü. Tütär om mul Sõsarõ ja Siidisõsarõ koorih laulun'. Minevä' nädäli ollimi hõimupäivi iloõdagul Siidisõsaridõga Talinah. ■

Viivika Kooser: «Ma pole tegelikult kedagi reetnud.»

Meremäe vallavanema umbusaldamise üks algatajatest — vallavolinik ja kultuuriühingu juht Viivika Kooser, kes viibis eelmise lehenumbri tegemise ajal välismaal, selgitab, miks pole vallavara müük enampakkumise korras tema meelest parim lahendus.

Igor Taro

Millega oli seotud Teie meele-muutus vallavanemale Peeter Sibulale umbusaldusavalduse üle hääletades?

Meelemuutus oli sellega seotud, et oli toimunud meele-tult palju koosistumisi. Küll IRL-i (Isamaa ja Res Publica valimisnimekirja — toim.) juhatusiga, küll laiendatud juhatusiga, küll üldkoosolekud ja mis iganes veel...

Väga paljud hakkasid aru saama, et tegelikult on olemas koostöö puudumise probleemid. Ja kes pole volikogus toimuvaga kursis — ei näe neid asju.

IRL-i üldkogu otsustas mitte avaldada umbusaldust. Mina jäin tollel hääletusel erapooletuks. Siis tehti veel mitu koosolekut ja üritati koalitsioonikokkulepet sõlmida — oli see siis koostatud Anni Lahe, vallavanema või kelle poolt iganes. Ja tegelikult nendel kohtumistel üritas ikkagi vallavanem esitada oma nõudmisi, mitte meie oma nõudmisi. Kuigi meil tekkis probleem, et meie oleks nagu tahtnud vallavanemale esitada mõned nõudmised.

Milles see probleem seisnes siis?

Ei ole Meremäe vallas inimesele tähelepanu pööratud. Inimene on nagu teisejärguline. On väga toredad ehitused, väga head objektid tehtud, palju raha sisse toodud, aga inimene on jäänud tahaplaanile. Panustatud on «betooni», ütlemes siis niimoodi.

Ja sellest «betoonist» inimesed kasu ei saa?

Saavad küll kasu. Mingil määral. Ma ütlen veelkord: see on kõik tore ja vallavanem on palju tööd teinud ja selles suunas on edasi arenatud, aga kui ei oleks inimest, siis ei oleks ka valda.

Mis siis nagu puudu on, mida te selle all mõtlete?

Kuna ma olen haridus- ja kultuurikomisjoni esimees (volikogus — toim.), siis me oleme väga palju ettepanekuid teinud, kuidas kolmanda sektori ühendusi rohkem aktiveerida, kuidas seda koostööd rohkem edasi arendada, mis moodi seltsitegevust ja kollektiivse aktiveerida, vedajaid ja nii-õelda vedureid tänada, ja tunnustada.

Nende koosolekute põhjal on tehtud vallavalitsusele ettepanekuid. Vallavalitsuse liikmed on ise käinud koosolekutel ja miskit ei ole muutunud tegelikult.

Väga mitu aastat olime hädas dirigendipalgaga. Naiskoori moodustasime, dirigendipalka ei olnud. Siis väga mitu aastat valla arengukava koostamisest alates on tehtud ettepanekuid töötada välja tunnustussüsteem.

See oleks siis nagu Vabarna-preemia Värska vallas?

Seal oleks haridusvaldkond, kultuuri-, spordi- ja sotsiaal- ja lisaks elutööpreemia ka veel. Sellest on tegelikult aastaid räägitud.

Kui minna nüüd umbusalduseasja juurde tagasi, siis miks Arno Vares süüdistas teid reetmises ja kokkulepetest mittekinnipidamises? Oli siis mingisugune kokkulepe?

Ei olnud kokkulepet.

Asi alguse võib-olla sellest, et enne eelarve teist lugemist palusin mina nii Rahvaliidu poolt, kui IRL-i kui vallavanemat kokku istuda. Volikogus oli palju kraaklemist ja kisamist. Ütlesin, et pole nõus enam niimoodi volikogus istuma ja peame enne kokku saama, et need asjad läbi rääkida. Seda me tegime, vallavanem tulla ei saanud, istusime raamatukogus üleval.

Hiljem süüdistas vallavanem mind selles, et oleksin pidanud küsima nii IRL-i kui Rahvaliidu juhatuselt käest, et sellist arutelu teha.

Ja see, et Vares karjus «reetur, reetur» — mina pole seda kuulnud, aga mõni inimene lihtsalt ongi emotsionaalne. Tegelikult mingeid kokkuleppeid ei olnud. Mina ütlesin teisipäeva hommikul, kui helistasin Arnole enne volikogu, et ma hääletan umbusalduse vastu ja ütlesin talle: võtke tagasi umbusaldusavaldus, sest see ei lähe läbi. Ja IRL-i omadele ütlesin ka, kui viimasel korral kokku saime ja esitasin oma pisi-mininõudmised, mis puudutasid haridus- ja kultuurivaldkonda ning inimest. Nii ta läks.

Mina ei ole tegelikult kedagi reetnud. Väga palju inimesi oli, kes survet avaldasid.

Teie südametunnistus on siis puhas?

Minu jaoks on puhas. Ma ei ole nagu püüdnud kedagi... Loomulikult ma olen selle protsessi sees ja olen arvanud, et peaks umbusaldust avaldama, aga lõpuks tegin otsuse just selle tõttu, et IRL-i seltskond tahtis nii. Kohtusin seltsidega, meil olid kolmanda sektori ümarlaudad nii Obinitsas kui Meremäel ja nende esindajad ütlesid ka, et on probleeme. Kuna seltside esindajad ütlesid, et võib-olla mitte umbusaldust avaldada vaid vedada see aasta-ke välja.

OSAV MÄNGIJA: peale volinikutöö tegeleb Viivika Kooser Meremäel aktiivselt kultuuriga. Foto Merlin Lõiv

Suhtlesin väga paljude inimestega ja arvasin, et see on õige. Seda summat polnud, sest mina ei saa ju määrata seda summat.

Enn Pihla käis siis oma heast südamest soodsa hinna välja?

Ühes eelmises volikogus oli ettepanek see ka ühe krooni eest müüa. Ostu põhjendus oli ka kahel lehel ära toodud: arendada välja üks lagunenud taluhoone — seal on talumaja ja varemed. Põlenud ja rüüstatud on teda muidugi ka juba vahepeal.

Olen teinud siin külakoosolekuid ja küla heakorrapäevi ja arvan, et ma pole Meremäe valla arenguks kokkuvõttes nende aastatega vähe teinud ja olen vallalt ka kaks tänukirja saanud selle eest.

See konkreetne koht on, ütlemes siis nii — hingelähedaseks saanud. Kuna on võimalus vallal müüa otsustuskorras selliseid asju, siis ma arvan, et on väga tore, kui vald leiab selle võimaluse.

Aga taotlesite seda vara mis hinnaga?

Seal oli kirjas, et palun ilma enampakkumist korraldama-

Miks need hinnad nii lapsed? Seda võin öelda, et ekspert hinnangut me näinud ei ole. Ekspert hinnangu kokkuvõtteleht ei ole käinud volikoguliikmete seas.

Vallasekretäri kinnitusele oli see laua peal.

Me ei küsinud ka seda. Mina nagunii pidin taandama ennast.

Sealt edasi on veel väga hea näide Riitsaare Evari galerii näol Obinitsas. See on objekt, mis müüdi oksjonil. Kusjuures võinuks ka otsustuskorras müüa. Tuli kõrvale pakkujat, kes tahtis lihtsalt objekti saada. Hind keerutati kunstlikult üles, Riitsaar ostis selle ikkagi ära ja tegelikult on objekt ju super.

Ja vald on ju mingis mõttes vallavara müügiga täiendavat rahalist kasu saanud, või kuidas?

Täpselt. Ja see maja oli tegelikult vist ühekroonise alghinnaga müügis. Mulle jäi selgelt silma, kuidas ei peaks vald käituma. Kui eesmärk on hea. Loodetavasti ka sellest objektist tuleb midagi väga huvitavat.

Kui võtta aluseks Arno Vares väide, et Kitse maja ei maksa midagi ja seda nagunii keegi ei tahtnud, siis olekski äkki õige olnud teha ühekroonise alghinnaga avalik enampakkumine, et kellelgi mingeid küsimusi poleks tekkinud?

Vald pani eelmise aasta kevadel Meremäe töökoja ja katlamaja. Sellest oli huvitatud minu abikaasa Rein Kooser.

Oksjonile saabusid «kantpead». Tuldi kohale ja öeldi: maksa meile peo peale, siis me ei hakka pakkuma. See oli minu kõige suurem mure, et tulevad mingid «kantpead» ja hakkavad hinda üles kruvima. Siis ma enam ei olekski seda saanud osta.

Mida oleks need «kantpead» selle majaga teinud?

Mida nad selle katlamajaga oleksid peale hakanud? Nad tahtsid lihtsalt pappi saada. Peale selle oli Merobi alghind töökojale 300 000, katlamajale 50 000. Vallavanem pani isiklikult juurde ühele 100 tuhat ja teisel 50 tuhat, küll Kooser maksab, tal on ju väga vaja neid.

Maksite «kantpeadele»?

Ei maksnud, aga lõpuks maksime 400 tuhat töökoja eest ja 100 tuhat katlamaja eest, aga oleks võinud 150 tuhat vähem maksta, nagu Merob otsustanud oli. See on põhjus, miks ma oksjonit ei tahtnud ja kus ma nägin õhtu. ■